

Presentatie verschillen beleid Wnb bevoegde gezagen

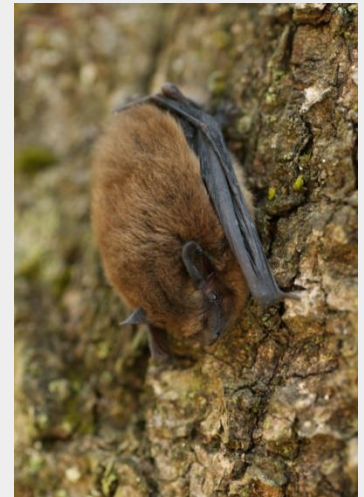
NGB Masterclass Wnb
8 februari 2018

Sander Hunink

Inhoud

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Verordeningen provincies

Algemeen:

- Algemeen vrijgestelde soorten
  - Bescherming vogels
  - Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
  - Ontheffing
  - Tips ontheffingsaanvraag
- Begin 2017: ‘Beleidsarme’ implementatie Wnb in provinciale regels
  - Nu: signalen aanpassing interpretatie Wnb en werkwijze, niet meer beleidsarm -> Limburg
  - Algemeen vrijgestelde soorten: vaak verwijzing voormalige ‘Tabel 1’ Ffwet
  - Enkele provincies desondanks extra regels ontheffingverlening of afwijking vrijgestelde soorten

Algemene vrijstelling

Algemeen vrijgestelde soorten:

- Algemeen vrijgestelde soorten
  - Bescherming vogels
  - Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
  - Ontheffing
  - Tips ontheffingsaanvraag
- Provincies: vrijstelling geregeld in provinciale verordeningen
  - LNV: vrijstelling geregeld in AMvB Regeling natuurbescherming (art. 3.31 Rnb)
  - Per bevoegd gezag is lijst algemeen vrijgestelde soorten verschillend!

Overzicht algemene vrijstellingen soorten per provincie

Op basis van door PS vastgestelde provinciale verordeningen d.d. 10 januari 2018

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie EZ (AMVB RN art 3.31)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	x	x	x	x	x				x	x	x	x	x
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						x1							
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas	<i>Lepus europeus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x
Huisspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>						x							
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter	<i>Martes foina</i>			x			x2							
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>						x							
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						x3							
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						x4							
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus (Rana ridibunda)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus (Rana esculenta)</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

* voor deze soorten daarnaast algemene vrijstelling in/op gebouwen en bijbehorende erven Wnb 3.10 3e lid

x1 = vrijstelling geldt in de periode maart- april en juli tot en met november

x2 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari

x3 = vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september

x4 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Algemene vrijstelling

- Provincie Fryslân en Limburg: vrijstelling steenmarter (in Limburg: periode 15 aug t/m febr)
- Provincie Limburg: vrijstelling oa hazelworm en levendbarende hagedis in bepaalde periode
- Provincie Noord-Brabant en Noord-Holland: géén vrijstelling kleine marterachtigen -> ongunstige svi
- Provincie Zuid-Holland: géén vrijstelling ondergrondse woelmuis en tweekleurige bosspitsmuis -> komen niet voor

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Vogels

- Algemeen vrijgestelde soorten
  - Bescherming vogels
  - Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
  - Ontheffing
  - Tips ontheffingsaanvraag
- Vogels in algemene zin beschermd conform art. 3.1 (VR)
  - Echter, in art. 3.5 ook verwijzing naar Conventie van Bern II en Bonn I -> in lijst ook vogels!
    - Bern II: oa fitis, koolmees, pimpelmees, roodborst
    - Bonn I: in NL alleen als zwerver
  - Bevoegde gezagen verschillen in beleid: soms verwezen naar art. 3.1 én 3.5
  - Grote overlap voorkomen vogels VR en Bern II in overeenkomstig biotoop -> consequenties?

Vogels

bevoegd gezag	beleidsregel / verordening	toelichting ontheffingsaanvraagformulier
provincie Drenthe	art. 3.1 én art. 3.5 (vogels Bern II en Bonn I)	art. 3.1 én art. 3.5 (vogels Bern II en Bonn I)
provincie Flevoland	geen duidelijkheid	geen duidelijkheid: verwijzing naar lijst op website LNV
provincie Fryslân	art. 3.1 én art. 3.5 (vogels Bern II en Bonn I)	art. 3.1 (wettelijk belang dwingende redenen niet geldig voor vogels Bern II)
provincie Gelderland	art. 3.1	art. 3.1
provincie Groningen	geen duidelijkheid	art. 3.1
provincie Limburg	geen duidelijkheid	art. 3.1
provincie Noord-Brabant	art. 3.1	art. 3.1
provincie Noord-Holland	art. 3.1 én art. 3.5 (vogels Bern II en Bonn I)	art. 3.1 én art. 3.5 (vogels Bern II en Bonn I)
provincie Overijssel	geen duidelijkheid	art. 3.1
provincie Utrecht	art. 3.1 én art. 3.5 (vogels Bern II en Bonn I)	art. 3.1 én art. 3.5 (vogels Bern II en Bonn I)
provincie Zeeland	art. 3.1 én art. 3.5 (vogels Bern II en Bonn I)	art. 3.1
provincie Zuid-Holland	art. 3.1 én art. 3.5 (vogels Bern II en Bonn I)	art. 3.1
LNV / RVO	art. 3.1	art. 3.1

- Fryslân:
  - verordening: brandgans óók conform art. 3.5
  - Toelichting aanvraagformulier: wettelijk belangen art. 3.1
- Zeeland en Zuid-Holland: verschil waarschijnlijk vanwege aanhouden formats

Vogels

Praktijk verschillen art. 3.1 vs art. 3.5:

- interpretatie bescherming nest en rustplaatsen niet verschillend mbt art. 3.1 en art. 3.5:
  - indien nest wordt vernietigd of nest niet meer kan functioneren, dan overtreding
- Interpretatie overtreding door verstoring exemplaren wél verschillend:
  - art. 3.1, lid 4 en 5: verstoring exemplaren alléén overtreding, indien wezenlijke invloed svi
  - Art. 3.5, lid 2: verstoring exemplaren is overtreding!

Vogels

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

- Mbt verbodsbepalingen biedt art. 3.5 minder mogelijkheden om te werken in kwetsbare perioden (oa broedseizoen)
- Mbt wettelijke belangen, is art. 3.1 juist strenger, waardoor lastiger ontheffingsverlening!
- Pragmatisch: ontzien kwetsbare perioden
- Overigens tijdelijk ‘probleem’: voorstel Verzamelwet 34 860:
  - toevoeging art. 3.5: ‘m.u.v. vogels art. 1 VR’
  - vanaf inwerkingtreding: vogels onder art. 3.1 Wnb

Vogels

Lijst vogels met jaarrond beschermde nesten:

Lijst vogels jaarrond beschermde nesten LNV en meeste provincies

Boomvalk	Ooievaar
Buizerd	Ransuil
Gierzwaluw	Roek
Grote gele kwikstaart	Slechtvalk
Havik	Sperwer
Huismus	Steenuil
Kerkuil	Wespendief
Oehoe	Zwarte wouw

Lijst vogels jaarrond beschermde nesten provincie Limburg

Boerenzwaluw	Ooievaar
Boomvalk	Raaf
Bosuil	Ransuil
Gierzwaluw	Rode wouw
Grote gele kwikstaart	Roek
Havik	Slechtvalk
Huismus	Steenuil
Huiszwaluw	Torenvalk
Kerkuil	Wespendief
Oehoe	Zwarte wouw

Buizerd -> geen jaarrond beschermd nest

Sperwer -> geen jaarrond beschermd nest

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Vogels

Tevens verschil extra categorie:

- cat. 5 LNV en provincies: nest jaarrond beschermd indien zwaarwegend ecologisch belang
- cat. 4 Limburg: nest jaarrond beschermd indien geen alternatieve nestgelegenheid in leefomgeving

Daarnaast zijn lijsten niet heilig! Vb boomvalk Kenniskwartier Noord (uitspraak ABRvS 7 febr 2018, ECLI:NL:RVS:2017:288):

‘Onder deze omstandigheden, waarbij boomvalken in de regel niet ieder jaar naar hetzelfde nest terugkeren en dit voor de boomvalken in kwestie ook uit onderzoek is gebleken, is de voorzieningenrechter voorshands van oordeel dat nesten van boomvalken niet jaarrond beschermd zijn’

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Overtreding mbt verblijf

13 bevoegde gezagen, 13 verschillende uitwerkingen Wnb?

- Verschil interpretatie overtreding verbodsbepalingen mbt nest, voortplantings- of rustplaats bij treffen 'effectief bewezen maatregelen'

bevoegd gezag	overtreding verbodsbepaling verblijfplaats mbt effectief bewezen maatregelen	betrokken soort(en)	bron	kenmerk	datum besluit
provincie Drenthe	ja, ontheffing	gewone dwergvleermuis	besluit sloop theater De Muzeval	201700418-00692661	26-4-2017
provincie Flevoland	ja, ontheffing	gewone dwerg-, ruige dwerg- en grootoorvleermuis	besluit sloop Deltahal Waterloopbos	2127110	12-10-2017
provincie Fryslân	ja, ontheffing	huismus, ruige dwergvleermuis	besluit Renoveren en isoleren daken complex 299 Driezum	1444343	6-10-2017
provincie Gelderland	ja, ontheffing	gewone dwergvleermuis	besluit sloop woningen Lijsterbesstraat Ahornstraat Nijmegen	2017-010542	25-10-2017
provincie Groningen	ja, ontheffing	gewone dwergvleermuis	besluit Sloop van woning en schuur aan de Friesestraatweg	2017-092627	27-10-2017
provincie Limburg	ja, ontheffing	gewone dwergvleermuis en gierzwaluw	besluit sloop complex sportcentrumlaan 35 Sittard	2017/67401	28-9-2017
provincie Noord-Brabant	nee, positieve afwijzing	gierzwaluw en gewone dwergvleermuis	besluit renoveren 202 woningen Doornakkers	Z/052504	21-9-2017
provincie Noord-Holland	ja, ontheffing	huismus, gewone en ruige dwergvleermuis	besluit renovatie woningen Anna Paulowna en Breezand	RUD17.223008	24-10-2017
provincie Overijssel	ja, ontheffing	roek	besluit kap populieren Bleskolsingel en de Schuilenburgsingel	2017/0384232	26-10-2017
provincie Utrecht	ja, ontheffing	gierzwaluw en gewone dwergvleermuis	besluit renovatie woningen Abcoude	Z-WNB-RI-REG-2017-0896	6-11-2017
provincie Zeeland	vooralnog onduidelijk, er hebben zich nog geen voorbeelden voorgedaan waaruit beleid blijkt. De toelichting op ontheffingsaanvragen geeft aan dat bij effectief bewezen maatregelen geen verbodsbepalingen worden overtreden.				
provincie Zuid-Holland	ja, ontheffing	gewone dwergvleermuis	Beschikking Amsterdamse Veerkade 35 te Den Haag	zaaknummer 00472461	4-5-2017
LNV / RVO	nee, positieve afwijzing	gierzwaluw en gewone dwergvleermuis	besluit Tabaksland Ingen	FF/75C/2016/0738.pos.afw.sk	17-8-2017

Overtreding mbt verblijf

Naast fysieke beschadiging en vernieling, óók aantasting en verstoring essentiële onderdelen voortplantings- en rustplaatsen verboden:

‘hiervoor moet de blijvende ecologische functionaliteit van de voortplantings- en rustplaatsen de maatstaf zijn. Derhalve moet gedrag dat deze functionaliteit aantast of opheft, als beschadiging of vernieling worden beschouwd’

(uitspraak EU HvJ C-383/09 Kokott 2011)

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Overtreding mbt verblijf

Wanneer géén overtreding art. 3.1, lid 2; art. 3.5, lid 4; art. 3.10, lid 1b:

‘Artikel 12, eerste lid, aanhef en onder d, van de Habitatrichtlijn, wordt volgens het Guidance document niet overtreden, indien maatregelen worden genomen die de blijvende ecologische functionaliteit van een broed- of rustplaats garanderen. Hierbij is van belang dat de ecologische functionaliteit op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, in het geding komt.’

(ECLI:NL:RVS:2014:4024)

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Overtreding mbt verblijf

Effectief bewezen maatregelen:

- Mitigerende maatregelen ter voorkóming aantasting functionaliteit voortplantings- en rustplaatsen
- Dienen tijdig te worden getroffen teneinde te allen tijde te zorgen voor een functionele voortplantings- of rustplaats
- Maatregelen zijn effectief bewezen door onderzoeken en erkend door deskundigen
- Opgenomen in Kennisdocumenten BIJ12

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Overtreding mbt verblijf

Effectief bewezen maatregelen:

- Sommige maatregelen zien toe op vervangen van te verwijderen verblijfplaats, wel vooraf ingreep én duurzame vervanging
- Aanwezigheid functioneel voortplantings- of rustplaats blijft hierdoor gewaarborgd binnen leefgebied

Discussie: Is er wel of geen sprake van overtreding verbodsbepalingen door treffen effectief bewezen maatregelen?

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Overtreding mbt verblijf

Discussie en gevolg verschil in interpretatie overtreding verbodsbepalingen:

- Veel provinciale juristen van mening dat bij *fysiek* verwijderen verblijfplaats, verbodsartikelen worden overtreden -> immers, beschadiging of vernieling
- Dan ontheffing nodig bij ingrepen. Echter, voor ontheffingverlening is wettelijk geldig belang nodig.
- Wettelijke belangen VR en HR zeer beperkt en voor 'grote' belangen (bijv. volksgezondheid, openbare veiligheid, dwingende redenen van groot openbaar belang)

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Overtreding mbt verblijf

Discussie en gevolg verschil in interpretatie overtreding verbodsbepalingen:

- Ontheffingsverlening slopen schuur of gebouw met vleermuis of vogelnest lastig zonder geldig wettelijk belang
- Ontheffingsverlening nu door 'creatieve' onderbouwing geldig wettelijk belang
- Daarentegen, de praktijk van een 'positieve afwijzing' middels (appellabel) besluit biedt minder rechtszekerheid dan ontheffing -> gewenst voor initiatiefnemer?

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Overtreding mbt verstoring

Verschil in interpretatie verstoring (art. 3.5, lid 2):

- LNV: opzettelijk verstoring niet aan de orde indien kwetsbare perioden worden ontzien
- Verschillende provincies geven echter aan wel aan te vragen als, ondanks ontzien kwetsbare periode, verblijfplaats wordt verwijderd of aangetast:
  - indirecte verstoring door wijziging situatie
- Vraag is of exemplaren worden verstoord indien gewenningsperiode wordt meegenomen

Ontheffing

Eerste ervaringen:

- RVO: ‘positieve afwijzingen’ aanvragen Ffw als effectief bewezen maatregelen
- Prov Noord-Brabant: ‘positieve afwijzing’ renovatie 202 woningen mbt gewone dwerg en gierzwaluw
- Prov Noord-Holland: Ontheffingen met soepele onderbouwing wettelijke belangen
- Prov Flevoland: ontheffingsverlening verstoren exemplaren ipv beschadigen en vernielen verblijfplaats gewone dwerg bij kap bomen

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Ontheffing

Eerste ervaringen:

- Proov Groningen: bij 'ecologische plus' project kan wettelijk belang bescherming van flora en fauna worden opgevoerd
- Proov Utrecht: zet veel in op handhaving, waaronder ontheffinghouders. Let op navolgbaarheid voorschriften ontheffing!
- Proov Zeeland: nog niet duidelijk, in heel 2017 slechts 2 besluiten Wnb soortbescherming in kader van RO

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Tips ontheffingsaanvraag

Alles staat of valt met een (gebrek aan) ecologische én juridische onderbouwing!:

- Twijfel of geen duidelijke conclusie in documenten zorgen voor vragen!
- Kennisdocumenten en inventarisatieprotocollen zijn zeker niet heilig, maar afwijking moet helder en duidelijk worden gemotiveerd!
- Zorg dat verspreidingsgegevens een actuele representatie is van werkelijke situatie: max houdbaarheid onderzoek niet gebonden aan beschermingsregime!

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- Tips ontheffingsaanvraag

Tips ontheffingsaanvraag

Contact met provincie erg belangrijk!

- Vraag om vooroverleg, zeker bij complexe projecten of veelvoorkomende vragen
- Ga niet alleen af op toelichting aanvraagformulieren, maar ook besluiten
- Houdt korte lijntjes met provincie mbt werkwijze uitvoering Wnb
- Wees niet vies van gebruik jurisprudentie / besluiten ander bevoegd gezag om discussiepunt toe te lichten

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- **Tips ontheffingsaanvraag**

Tips ontheffingsaanvraag

Controleer het besluit!

- Ontheffingsvoorschriften zijn leidend voor ontheffinghouder én bij handhaving
- Bij handhaving: naast toets op overtreding Wnb, ook controle Wed: overtreding voorschrift is strafbaar!
- Voorkom tijdig discrepantie voorschriften met uitvoering project
- Indien wijziging project of werkwijze: korte lijntjes bevoegd gezag of wijzigingsverzoek noodzakelijk is

Tips ontheffingsaanvraag

- Algemeen vrijgestelde soorten
- Bescherming vogels
- Omgang bescherming voortplantings- en rustplaatsen
- Ontheffing
- **Tips ontheffingsaanvraag**

Last but not least:

Geef feedback! Daar leren beide partijen van!

Einde

Discussie / Vragen